

*Aantal bijlagen: 5*

Aan:

Het college van B&W  
van de gemeente Gulpen-Wittem

*Partij, 2-4-2021*

Onderwerp: motie 2107 (aangepaste versie, zie bijlage 1)

Geacht college,

We hebben kennisgenomen van de in de raadsvergadering vastgestelde motie 2107 (motie vervolg evaluatie zelfsturing) inclusief de in vetgedrukte toevoegingen. Wij danken u voor de tijd en moeite die u tijdens de zoombijeenkomst (zb) van 22-3 jl. hebt genomen om de motie en de wijze waarop u die als college wilt uitvoeren aan ons uit te leggen en toe te lichten. Wij zijn aan zich blij met de motie. Het kan een belangrijke stap zijn in de verdere ontwikkeling van het proces burgerparticipatie en zelfsturing in onze gemeente.

Tijdens de zb hebben de aanwezige kernen op eigen titel hun eerste reactie kunnen geven op de motie en uw plan van aanpak (p.v.a.) We hebben toen ook aangegeven dat wij als GK daarop willen reageren. Die reactie treft u onderstaand aan. Daarbij beperken we ons in beginsel tot de relatie tussen de gemeente en de GK/individuele kernoverleggen.

### **Reactie GK op de motie en het p.v.a.**

Wij vragen uw welwillende aandacht voor de onderstaande punten en verzoeken u daarop te reageren of in overweging te nemen en waar mogelijk in te passen in uw p.v.a. en uitwerking. Mocht het inpassen van een of meerdere punten niet (meer) kunnen dan vragen wij u om, bij voorkeur in overleg met ons, daar op een andere manier aandacht aan te schenken.

#### **1. De uitvoering van de motie**

1. De uitvoering van de motie moet uiterlijk juli a.s. door het college aan de raadsvergadering worden voorgelegd. Dat vraagt om een strak, duidelijk en zorgvuldig p.v.a. Tijdens de zb heeft u ons medegedeeld hoe u de motie wilt uitvoeren. Omdat de ontwikkeling van burger/ beleidsparticipatie (bp) en zelfsturing (zs) een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de gemeente en de burgers, de uitvoering van de motie bij uitstek geschikt is voor bp (samen beleid ontwikkelen en uitvoeren) en wij structurele en door u erkende participatieorganisaties zijn, had u er ook voor kunnen kiezen om ons te betrekken bij het p.v.a. Dat is nu een gepasseerd station. Dat betekent dat we nu niets anders kunnen dan u de door u gevraagde ruimte te bieden. V.w.b. betreft de rollen en kaderstelling biedt de motie géén echte inspraak (het sprekersplein biedt daar onvoldoende ruimte voor). Volgens punt 3.1. van de motie is er gelukkig wel inspraak (afstemming) m.b.t. de verbeteragenda (=verbeterplan?). Wij willen daar natuurlijk zo optimaal

mogelijk gebruik van maken. Graag vernemen we hoe en wanneer de coördinatoren die inspraak gaan bieden.

2. Uiteraard erkennen en respecteren wij de gemeenteraad als het hoogste bestuurlijke orgaan van onze gemeente. In de ingediende motie staan volgens ons echter een aantal onduidelijkheden en ze is volgens ons incompleet en eenzijdig. Het is de vraag in hoeverre de uitvoering naar de letter van de motie leidt tot de gewenste verbeteringen van het proces bp en zs.

Volgens de Gemeentewet (o.a. de artikelen 160 lid 1 b, 170 lid 1 a en c en artikel 180 lid 2) en de Wet Dualisering Gemeentebestuur (als we e.e.a. juist interpreteren dan mag u onder bepaalde voorwaarden een motie naast u neerleggen of afwijken van de motie) heeft niet alleen de raad maar hebben ook het college en de burgemeester taken, bevoegdheden en mogelijkheden t.b.v. het optimaliseren van de kwaliteit en uitvoering van moties en de besluitvorming van de raad. Om de kans op onvoorziene omissies en problemen achteraf -denk o.a. aan imagoschade voor de gemeente, onbegrip en teleurstelling bij de GK/kernoverleggen en voor beiden ongewenste of onwerkbaar situaties- zoveel mogelijk uit te sluiten, verzoeken we u om daar tijdens de uitvoering van de motie en vóórdat de besluitvorming door de raad plaatsvindt, maximaal gebruik van te maken.

## 2. De titel en het doel van de motie

1. De motie heeft als titel 'Motie raadsbreed inzake vervolg evaluatie zelfsturing'. Uit de in de motie opgenomen opdracht en de tijdens de zb gegeven uitleg concluderen we dat de opdracht niet beperkt is tot verduidelijking en verbetering van het proces zelfsturing (het initiatief en eigenaarschap ligt bij de burger(s)), maar ook tot verduidelijking en verbetering van het proces burger/beleidsparticipatie (het initiatief en eigenaarschap ligt bij de gemeente, een gemeentelijk samenwerkingsverband, de provincie en/of de centrale overheid). Om verwarring te voorkomen lijkt het ons daarom voor de hand liggend om de motie niet als een onderdeel van de evaluatie te beschouwen maar als een volgende stap in de verbetering van genoemd beleid. De evaluatie zelf is immers afgerond. Een titel als 'Motie raadsbreed inzake verduidelijking en verbetering van het proces burgerparticipatie en zelfsturing' was wellicht treffender geweest.

2. Een belangrijk doel van de motie is het opstellen van een verbeteragenda t.b.v. de processen bp en zs. Onduidelijk is of die verbeteragenda ook wordt gebruikt als basis voor verbetering van het huidige participatiebeleid van de gemeente (dat lijkt ons wel handig, nodig en logisch) en zo ja, of dat verbeterde beleid dan wordt vervat in één en voor iedereen goed leesbare en begrijpelijke beleidsnota en binnen welke termijn die nota dan is te verwachten. Gaarne uw reactie.

## 3. De rol(len) en verbeterpunten van de raad en de gemeente

1. De raad draagt u op de rol van de kernoverleggen te benoemen en taakstellend in te kaderen (punt 2 van de motie). De raad draagt u niet op om de rol(len), inclusief taken en verantwoordelijkheden, van de raad zelf, van de burgemeester, wethouders, college, de interne en externe coördinator en de ambtenaren) en van eventuele andere stakeholders (derde partijen) onder de loop te nemen en zo nodig nogmaals of opnieuw te benoemen/formuleren en in te kaderen. Dat zou eigenlijk wel moeten, want aan duidelijkheid over die rollen is bij ons grote behoefte.

Bewonersnetwerk Gulpen, St. Kernoverleg Partij-Wittem, St. Kernoverleg Reijmerstok, Buurtvereniging Ingber-De Hut, St. Zelfsturing Epen, St. Kernoverleg Eys, St. Kernoverleg Wijlre, St. Kernoverleg Zelfsturend Wahlwiller, St. Dorpsbinding Mechelen, St. Kernoverleg Nijswiller en St. Kernoverleg Zelfsturing Slenaken, hierna genoemd de gezamenlijke kernen of gk/GK.

2. De raad draagt u op om een verbeteragenda op te stellen (punt 3 van de motie). Gezien punt 2 van de motie is het is ons niet helemaal helder of daarin ook de verbeterpunten van andere betrokken partijen, waaronder die van de raad, gemeente en burgeradviesgroepen, worden opgenomen. Dat is wel in ons aller belang.

Wij vragen u om ons duidelijkheid te verschaffen over het bovenstaande, en indien nodig en verwijzend naar punt 1.2. van deze reactie, met de raad in overleg te treden met het verzoek om de nu eenzijdige opdracht in punt 2 van de motie te completeren.

#### 4. Vertrouwen en inspraak in concept eindresultaat uitvoering motie

1. Wij en de burgemeester spraken tijdens de zb uit dat het jammer is dat de lang verwachte evaluatie zoals die was afgesproken bij de opstart van zelfsturing in Gulpen-Wittem uiteindelijk in zijn geheel niet plaatsvindt. Het over en weer overhandigen van rapportages en inbreng van schriftelijke adviezen van externen gaat volgens ons niet door als de evaluatie die we met zijn allen destijds bedoeld hebben. We proberen nog steeds op cruciale onderwerpen en op bepaalde momenten onbegrip en gebrek aan vertrouwen in de GK/kernoverleggen. Helaas ook nu weer. Met betrekking tot inspraak in het concept eindresultaat van de uitvoering van de motie is geen fatsoenlijk overleg mogelijk en worden we weer, net als bij het mobiliteitsplan, beperkt tot enkele minuten spreektijd tijdens het sprekersplein. Van een echt partnerschap mag je anders verwachten.

2. Tijdens de zb heeft u ons medegedeeld dat de kernoverleggen niet of zo min mogelijk betrokken zullen worden bij het benoemen van de rollen en kaderstelling en het opstellen van de verbeteragenda (dat laatste staat haaks op punt 3.1 van de motie). U heeft ons daarbij gevraagd om te vertrouwen op uw kennis, vaardigheden, ervaringen en uw gevoel dat u weet wat er leeft. Dat vertrouwen had heeft u nog steeds. Dat wil echter niet automatisch zeggen dat uw interpretatie van de conclusies en aanbevelingen uit de diverse evaluaties en uw ideeën over onze rollen, kaders, taken en verantwoordelijkheden overeenstemmen met die van ons en/of met onze statuten. Daarover is tussen u en ons nog geen afstemming geweest. Als die afstemming uitblijft, niet of in onvoldoende mate tijdens het afstemmen van de verwachtingen aan bod komt (punt 3.1 van de motie) of pas na het besluit door de raad of later (bij de uitvoering van het verbeterplan - we nemen aan dat we daarbij betrokken worden) ter discussie komt, dan kan dat vertraging opleveren in de ontwikkeling van het proces bp en zs. En mogelijk ook zijn weerslag hebben op ons vertrouwen in de 'samen doen'-democratie.

3. Ons vertrouwen in zs is doorgaans hoog (er is samen al heel veel gerealiseerd) maar dat in bp (participatie van de kernoverleggen in het beleid van de gemeente) is op dit moment vrij laag. Het is in ons wederzijds belang om dat vertrouwen zo snel mogelijk te herstellen. Wij verzoeken u verbeterpunten t.b.v. dit herstel op te nemen in het verbeterplan. Daarnaast lijkt het ons erg zinvol om hierover binnenkort samen met elkaar in gesprek te gaan. Tevens willen we dan ons gevoel dat er op punten ook een gebrek aan vertrouwen van de raad en het college in ons is, graag met u bespreken.

#### 5. De externe coördinator als spreekbuis

In punt 3 van de motie wijst de gemeenteraad de externe coördinator aan als spreekbuis van de GK/kernoverleggen. Hierover is geen afstemming geweest en het is ook in strijd met zijn door u aan hem opgelegde functie van onafhankelijk adviseur. Wie onze spreekbuis is, is niet aan de

raad maar aan de individuele kernoverleggen (dat zijn immers zelfstandige organisaties). Tenzij de inbreng van de externe coördinator van tevoren via de GK of de individuele kernoverleggen is afgestemd en er duidelijke en aantoonbare consensus is, wilt u die beschouwen als inbreng op zijn persoonlijke titel.

De (gezamenlijke) kernen wijzen ieder hun eigen spreekbuis/vertegenwoordiger aan en dat is een nog in dit kader aan te wijzen bestuurslid en/of, bij mandaat, een of meerdere door de GK aangewezen vertegenwoordiger(s). Als daarbij de communicatie met het college moet lopen via de externe coördinator, dan zal dat uiteraard door ons worden gerespecteerd

## 6. Patiënt Content

Na nadere bestudering van de Evaluatie zelfsturing Gemeente Gulpen-Wittem van Patiënt Content van juni 2020 constateren we dat daarin voor ons herkenbare conclusies en aanbevelingen staan en kunnen wij ons vinden in de voorwaarde dat deze evaluatie leidend is voor het opstellen van de door de raad gevraagde rollen, kaders en verbeteragenda.

## 7. Regiegroep

1. Op pagina 9 en 10 van Patiënt Content staat de aanbeveling om de Regiegroep op te heffen en te vervangen door een werkgroep. In Communicare staan aanbevelingen om het functioneren van de Regiegroep te verbeteren. Wij zijn inmiddels voorstander van het opheffen van de Regiegroep en deze te vervangen door een regulier overlegplatform bp en zs (het gemeentelijk participatieoverleg- 1 á 2 x per jaar) waarin een afvaardiging van de GK, de wethouders, de burgemeester (als eindverantwoordelijk voor bp), de raadsgriffier, de gemeentesecretaris en eventuele andere betrokken (derden) partijen vragen en antwoorden uitwisselen en open en eerlijk informatie met elkaar delen over wat er leeft en speelt (ervaringen, vorderingen, afspraken, kansen, projecten, initiatieven, verbeterpunten, beleidsvoornemens, wensen, verwachtingen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, nieuwe wet- en regelgeving en (on)mogelijkheden etc.). Dat is ook een taakstelling van de huidige Regiegroep en daar is bij de GK nog steeds grote behoefte aan. De huidige informatievoorziening in de Regiegroep vanuit de gemeente ervaren wij echter als erg mager en antwoorden op vragen duren vaak lang of blijven helemaal uit (voorbeeld: al meer dan een jaar lang wachten we op een antwoord op onze vragen rondom de problemen voor het sluiten van aansprakelijkheidsverzekeringen voor onze stichtingen). Een nieuw overlegplatform heeft dus alleen zin als we zorgen voor een goed voorzitterschap, een goede agenda en een positieve, proactieve houding van alle deelnemers. En als we elkaar scherp durven te houden op de taakstelling. Gaarne uw reactie en mening over opname in de verbeteragenda hiervan.

2. Omdat onlangs duidelijk is geworden dat het subsidieprotocol dat binnen de Regiegroep wordt gehanteerd in de praktijk zowel voor de gemeentesecretaris, de externe coördinator als de vertegenwoordigers van de GK kan leiden tot ongewenste functievermenging en integriteitsvraagstukken, zal dat geen onderdeel meer kunnen zijn van het nieuwe overlegplatform. Wij hopen u begin mei een voorstel aan te bieden voor een alternatief protocol.

## 8. Verbetering van de betrokkenheid van burgers

Een groot en steeds terugkerend aandachtspunt is hoe de betrokkenheid van burgers bij bp en zs kan worden vastgehouden en vergroot. Naast het opbouwen van een relatie tussen de burger en de kernoverleggen en het voorkomen van ontmoediging spelen begrijpelijke en makkelijk te bereiken informatie over beleid (regelgeving) en successen, bv. via Hallo Heuvelland en de site van de gemeente, een belangrijke rol. Wij vragen u om in overleg met ons verbeteringsvoorstellen

Bewonersnetwerk Gulpen, St. Kernoverleg Partij-Wittem, St. Kernoverleg Reijmerstok, Buurtvereniging Ingber-De Hut, St. Zelfsturing Epen, St. Kernoverleg Eys, St. Kernoverleg Wijlre, St. Kernoverleg Zelfsturend Wahlwiller, St. Dorpsbinding Mechelen, St. Kernoverleg Nijswiller en St. Kernoverleg Zelfsturing Slenaken, hierna genoemd de gezamenlijke kernen of gk/GK.

m.b.t. dit onderwerp te definiëren en op te nemen in de verbeteragenda.

## 9. Begrippen, definities en rollen

1. Om optimale duidelijkheid te verschaffen en goede taakstellende kaders te krijgen vragen wij u om u bij het bepalen van de begrippen en definities niet te beperken tot de in de motie genoemde begrippen 'beleidsparticipatie' en 'zelfsturing', maar ook te kijken naar begrippen als overheidsparticipatie, het 'gewoon' en het 'politiek' burgerinitiatief (zie bijlage 2), The right to challenge, burgerkracht en andere inmiddels ingeburgerde of aankomende begrippen (zie o.a. overheid.nl en vng.nl en de websites van collega-gemeenten) en deze, inclusief de benodigde kaders, als logisch, nodig of gewenst, op te nemen in de verbeteragenda.

2. De conclusies en aanbevelingen in Patient Content en Communicare vloeien voort uit de ervaringen met bp en zs in Gulpen-Wittem. Dat betekent niet dat we niet ook kunnen leren van de ervaringen die elders worden opgedaan. In de onderzoeken in bijlage 3 en 4 staan daar voorbeelden van met suggesties voor (verbeteringen van) de rol van de gemeente en de initiatiefnemers (burgers) en andere stakeholders. Wij verzoeken u te bekijken welke suggesties van deze onderzoeken passen binnen bp en zf in onze gemeente en de passende op te nemen in de verbeteragenda.

Uw reactie op deze brief zien we met belangstelling tegemoet.

Namens de gezamenlijk kernen en met vriendelijke groet,  
Hub Quodbach  
[h.quodbach@home.nl](mailto:h.quodbach@home.nl)  
06-30900319

## Bijlage 1

### Motie raadsbreed inzake vervolg evaluatie zelfsturing (aangepaste versie)

De gemeenteraad van de gemeente Gulpen-Wittem, in openbare vergadering bijeen op donderdag 25 februari 2021:

#### Constateerende dat:

- De raad 7 november 2019 het college van B&W per motie (M1923) heeft opgedragen een evaluatie met de kernoverleggen op te starten en de gemaakte afspraken te actualiseren;
- De fractievoorzitters op 27 januari 2020 hebben ingestemd met de opdrachtverlening aan Patient Content voor het uitvoeren van een evaluatie;
- De geplande bijeenkomst met de kernoverleggen in het kader van deze evaluatie door corona nog altijd niet fysiek heeft kunnen plaatsvinden;
- De kernoverleggen ook zelf een evaluatie hebben opgesteld.

#### Overwegende dat:

- Burgerparticipatie en zelfsturing in onze gemeente een wezenlijk onderdeel zijn van onze lokale democratie
- Gulpen-Wittem op vooruitstrevende manier experimenteert met burgerparticipatie en zelfsturing maar dat dit dikwijls ook tot onduidelijkheid leidt over rollen, verwachtingen en verantwoordelijkheden;
- Met het rapport van Patient Content, de evaluatie van de kernoverleggen ("Communicare") en de reactie daarop van Ben van Essen er inmiddels voldoende informatie op tafel ligt waarmee het college een voorstel voor definities, kaders en een verbeteragenda kan opstellen;

***Patient Content moet voor de raad zwaarder wegen***

#### Draagt het college op om:

1. Een definitie vast te stellen voor de begrippen burgerparticipatie (beleidsparticipatie) en zelfsturing (gemeenschapsvorming); zoals ook verwoord in de reactie van Ben van Essen;
2. Daarbij de rol van verenigingen, kernoverleggen en individuele burgers te benoemen en taakstellend in te kaderen;
3. In overleg met de in- en extern coördinator een verbeteragenda op te stellen  
***Extern coordinator is spreekbuis en vertegenwoordiger van de kernen Intern en Extern Coördinatoren leveren inbreng in college stuk***
  - 3.1. waarbij verwachtingen over en weer tussen alle betrokkenen (kernoverleggen, college en gemeenteraad) worden afgestemd;
  - 3.2. de resultaten worden bij voorkeur fysiek, maar zonodig digitaal, gepresenteerd aan en besproken met de kernoverleggen. ***Presentatie aan en bespreking met Gezaamenlijke Kernen nadat raad het college voorstel heeft vastgesteld***
4. Voor wat betreft de besluitvorming te koersen op uiterlijk juli 2021;

En gaat over tot de orde van de dag.

## *Bijlage 2*

### Begrippen/definities

Mogelijk bruikbare begrippen en definities die ik op het internet tegenkom zijn, vrij vertaald:

1. **Participatie** (algemeen): actieve deelname van de overheid en (groepen) burgers aan de verbetering van de leefbaarheid in de woon- en leefomgeving van de inwoners.
2. **Burgerparticipatie** (participatiewijzer): (groepen) burgers participeren in een initiatief van de gemeente (denk aan het mobiliteitsplan/GVVP, het RES en het woningbouwbeleid -beide laatste staan in de kinderschoenen- en zaken als het realiseren van de boomgaard in Partij), waarbij de gemeente eigenaar is van het initiatief.
3. **Overheidsparticipatie** (participatiewijzer): de gemeente participeert in initiatieven van (groepen) burgers, waaronder in het 'gewoon' burgerinitiatief, zelfsturing en het politiek burgerinitiatief.
4. **(gewoon) burgerinitiatief**: het door (groepen) burgers nemen van initiatieven ter verbetering van de leefbaarheid, hetzij via burgerparticipatie, zelfsturing of via het politiek burgerinitiatief.
5. **Zelfsturing**: het door (groepen) burgers nemen van burgerinitiatieven ter verbetering van de leefbaarheid, waarbij geldt dat het eigenaarschap van de initiatieven bij die burgers ligt en waarbij die burgers zelf (eind)verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering/resultaten (denk aan de bewonersnetwerken zelf, het speelplaatsje, de hoeskamer etc.) en waarbij de gemeente als nodig, mogelijk of gewenst, die burgers informeert, adviseert en ondersteunt.
6. **Politiek burgerinitiatief**: de mogelijkheid van (groepen) burgers om onder voorwaarden punten op de agenda van de raadsvergadering te mogen plaatsen.

## *Bijlage 3*

Voorbeeld statuten kernoverleg.

## *Bijlage 4*

Apart pdf-document '2018-Waar een wil is'

Onderzoek naar de rol van overheid bij burgerinitiatieven.

## *Bijlage 5*

Apart pdf-document 'Duurzaam door besturen door burgerkracht'

2016 Samenspel in de energieke samenleving